

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВНЗ «НАЦІОНАЛЬНИЙ ГІРНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

Юридичний факультет
Кафедра кримінального права та кримінології

МАТЕРІАЛИ
ІНФОРМАЦІЙНО-МЕТОДИЧНОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
дисципліни
«ПОРІВНЯЛЬНЕ ПРАВознавство»
за вільним вибором студента

освітньо-професійної програми підготовки спеціалістів
напряму 0601 Право

Чинний від

Дніпропетровськ
ДВНЗ «НГУ»
2011

Матеріали інформаційно-методичного забезпечення дисципліни
«Порівняльне правознавство» // Упоряд.: С.О. Гемай – Д: ДВНЗ
«Національний гірничий університет», 2011. - ___ с.

Упорядник:

С.О. Гемай, доцент кафедри кримінального права та кримінології.

Схвалено методичною комісією з напрямку _____ «Право »
(протокол №_ від «__» _____ 2011р.) за поданням кафедри
кримінального права та кримінології (протокол №_ від «__» _____
2011р.)

Рекомендовано до видання Редакційною радою НГУ (протокол №_
від «__» _____ 2011р.)

Подано інформаційно-методичне забезпечення усіх видів освітньої
діяльності з дисципліни «Порівняльне правознавство»

Відповідальний за випуск завідувач кафедри кримінального права
та кримінології, доцент Є.Г. Шаніна

ЗМІСТ

1. Навчальна програма нормативної дисципліни «Порівняльне правознавство»
 - 1.1 Вступ
 - 1.2 Робоча програма нормативної дисципліни «Порівняльне правознавство»
 - 1.3 Зміст тем дисципліни
 - 1.4 Завдання для контрольних робіт
 - 1.4.1. Теми індивідуальних завдань для виконання контрольних робіт
 - 1.4.2. Методичні вказівки до виконання індивідуальних робіт
 - 1.5 Засоби для проведення підсумкового контролю
 - 1.6 .Форма підсумкового контролю.
 - 1.7 Відповідальність за якість викладання
 - 1.8 Вимоги до засобів діагностики
 - 1.9 Рекомендована література
2. Методичні рекомендації до самостійного вивчення нормативної дисципліни «Порівняльне правознавство»
 - 2.1 Вступ
 - 2.2 Зміст тем для самостійної роботи з дисципліни «Порівняльне правознавство»
 - 2.3 Путівник джерелами інформації
 - 2.4 Контрольні питання для самостійного оцінювання знань
 - 2.5 Рекомендована література

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВНЗ «НАЦІОНАЛЬНИЙ ГІРНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

Юридичний факультет
Кафедра кримінального права та кримінології

МАТЕРІАЛИ
ІНФОРМАЦІЙНО-МЕТОДИЧНОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
дисципліни
«ПОРІВНЯЛЬНЕ ПРАВознавство»
за вільним вибором студента

освітньо-професійної програми підготовки спеціалістів
напряму 0601 Право

Чинний від

Дніпропетровськ
ДВНЗ «НГУ»
2011

ПЕРЕДМОВА

1. РОЗРОБЛЕНО І ВНЕСЕНО

кафедрою кримінального права та кримінології

2. ЗАТВЕРДЖЕНО ТА НАДАНО ЧИННОСТІ

наказом ректора Національного гірничого університету
від _____

рішенням засідання кафедри кримінального права та кримінології
(протокол _____)

3. ВВЕДЕНО

вперше

4. РОЗРОБНИК СТАНДАРТУ

Гемай Світлана Олександрівна, кандидат юридичних наук, доцент
кафедри кримінального права та кримінології

Цей стандарт не може бути повністю або частково відтворений, тиражований і розповсюджений без дозволу Національного гірничого університету.

1.1 ВСТУП

Порівняльне правознавство виконує різноманітні функції: пізнавальну, інформаційну, аналітичну, інтеграційну та ін. Його використовують у законотворчій і правозастосовній практиці, воно сприяє правильному засвоєнню зарубіжних доктрин і досвіду, а також широкій юридичній освіті. Існують різні думки щодо взаємозв'язку порівняльного правознавства і національного права, тобто чи виконують вони однакові функції, чи порівняльне правознавство у своїх функціональних виявах має цілком самостійний характер.

Порівняльне правознавство має самостійний характер при виконанні функції виявлення і дослідження подібності і відмінності порівнюваних правових систем, а також функції розгляду загальних тенденцій правового життя тих народів, правові системи яких стали предметом дослідження. В усіх інших випадках порівняльне правознавство стосовно національного права є допоміжною дисципліною. Одна з основних функцій порівняльного правознавства — це розширення сфери пізнання. Якщо під правовою наукою розуміти не лише тлумачення національних законів, правових принципів і норм, а й дослідження моделей для запобігання і регулювання соціальних конфліктів, то очевидно, що компаративістика має ширший спектр типових рішень, ніж національно замкнута правова наука.

Актуальність порівняльно-правових досліджень в сучасній Україні обумовлена наступними чинниками:

- перехід до нової суспільної та правової ідеології;
- реформування правової системи України;
- розвиток і зміцнення міжнародних зв'язків України;
- визнання міжнародних договорів, ратифікованих Верховною Радою, частиною національного законодавства України;
- намагання України стати повноправним членом Європейської та загальносвітової спільноти.

Мета дисципліни є багатоплановою та складається з таких елементів:

а) науково – юридична:

- поглиблене вивчення слухачами всіх положень чинних законодавчих та нормативно – правових актів, що регулюють юридичні відносини в сфері міжнародного та національного права;
- придбання слухачами навичок і вмінь ефективного застосування норм міжнародного та національного права для забезпечення практичної діяльності;
- опанування слухачами необхідної науково – методологічної підготовки, яка дозволить їм правильно вирішувати теоретичні та практичні проблеми пов'язані з застосуванням норм міжнародного права та національного права;
- ознайомлення з основними проблемами теорії порівняльного правознавства

б) загальноосвітня:

- підвищення правової культури та наукової ерудиції фахівців

в) виховна:

- формування вмінь фахівців по реалізації в практичній діяльності досвіду застосування положень національного та міжнародного права;
- опанування курсу повинне забезпечити необхідний рівень сформованості вмінь. Вивчення курсу передбачає досягнення такого кваліфікаційного рівня підготовки студента, при якому він повинен
 - а) **знати** особливості застосування норм національного та міжнародного права;
 - б) **вміти** використовувати норми національних та міжнародних нормативно-правових актів при виявленні та розслідуванні злочинів.

1.2. ГАЛУЗЬ ВИКОРИСТАННЯ

Програма поширюється на кафедру кримінального права та кримінології, що здійснює викладання нормативної дисципліни «Порівняльне правознавство» спеціалістам з правознавства.

Програма встановлює:

- компетенції, які має опанувати студент;
- перелік змістових модулів та інформаційну базу (навчальні елементи), яка опосередковує освітні та професійні уміння за вимогами освітньо-кваліфікаційної характеристики спеціаліста;
- розподіл навчального матеріалу за видами занять;
- норми часу на викладання та засвоєння інформаційної бази;
- позначення одиниць фізичних величин, які використовуються в навчальному матеріалі;
- форму підсумкового контролю;

– відповідальність за якість освітньої та професійної підготовки.

Програма придатна для сертифікації фахівців та атестації випускників вищих навчальних закладів.

1.2.2.НОРМАТИВНІ ПОСИЛАННЯ

- 1.1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р.;
- 1.2. Кримінальний кодекс України від 1 вересня 2001 р.;
- 1.3. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р.;
- 1.4. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 1 листопада 1996 р. "Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя".

1.2.3.БАЗОВІ ДИСЦИПЛІНИ

1	ПП19	Кримінальний процес
2	ПП13	Кримінальне право

1.2.4.ДИСЦИПЛІНИ, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬСЯ:

Забезпечуються дисципліни ОПП освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліст за напрямом 0601 «Право»:

1. Кримінальне право.
2. Кримінальний процес
3. Цивільне право
4. Цивільний процес
5. Основи юридичної клінічної практики

1.2.5. Зміст дисципліни та розподіл часу за видами занять

Модулі	Компетенції (з використанням матеріалу модуля студент повинен уміти)	Змістові модулі	Розподіл часу		
			Аудиторні	самостійна робота	загальний
<i>1</i>	<i>2</i>		<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
<i>№1</i>	Застосовувати основні галузі права в сфері міжнародних правовідносин.	<p><i>Лекції –Аудиторні: 2 год. на тиждень</i></p> <p><i>1. Зародження і розвиток порівняльного правознавства. Порівняльне правознавство і національне право. Поняття порівняльного правознавства. Система, предмет, принципи і методи курсу “Порівняльне правознавство”. Основна мета і функції порівняльного правознавства. Місце і роль порівняльного правознавства в системі юридичної освіти. Практичне значення порівняльного права. Роль порівняльного правознавства в процесі уніфікації та гармонізації кримінального права</i></p> <p><i>2. Система джерел національного та міжнародного права.</i></p> <p><i>3.Поняття правової системи та системи права. Національна правова система та система права. Загальне і особливе у міжнародного права та національних правових систем</i></p> <p><i>4. Англосаксонська правова сім'я (система загального права). Особливості поняття і змісту загального права. Становлення і розвиток англосаксонського (прецедентного) права. Основні джерела англосаксонського права: поняття і види. Прецедент в системі англосаксонського права. Інші джерела англосаксонського права. Характеристика кримінального права Англії та США</i></p>			
	Застосовувати основні норми національного та кримінального-процесуального права.		2	2	4
	Співставляти норми національного та міжнародного права.		2	3	5
	Визначати практичне значення міжнародного права та права України.		2	3	5
	Визначати характер взаємозв'язку і взаємодії міжнародного кримінального права та національного кримінального права		2	4	6

		<p>5 Романо-германська (континентальна) правова сім'я. Основні етапи становлення і розвитку романо-германського права. Основні відмінності та особливості романо-германського права. Джерела континентального права: поняття, види і класифікація. Первинні джерела континентального права. Закон і звичай в системі джерел континентального права. Вторинні джерела континентального права: прецедент і доктрина. Характеристика кримінального права Франції та Німеччини.</p>	2	2	4
		<p>6. Змішані правові сім'ї. Мусульманська правова сім'я. Основні етапи становлення і розвитку мусульманського права. Основні відмінності та особливості мусульманського права. Джерела мусульманського права: поняття, види і класифікація. Закон і звичай в системі джерел мусульманського права: прецедент і доктрина. Характеристика кримінального права мусульманських країн. Індійська правова сім'я. Основні етапи становлення і розвитку індійського права. Основні відмінності та особливості індійського права. Джерела індійського права: поняття, види і класифікація. Закон і звичай в системі джерел індійського права. Характеристика кримінального права Індії, країн Південно-Східної Азії. Сім'я традиційного (звичаєво-общинного) права. Вплив християнства та ісламу на розвиток правових систем країн звичаєво-общинного права. Особливості формування правових систем країн звичаєво-общинного права під впливом французьких, англійських та португальських колонізаторів. Змішані (гібридні) типи правових сімей: скандинавська, латиноамериканська, далекосхідна. Вплив континентального та англосаксонського права на скандинавську і латиноамериканську системи права. "Вестернізація" ("американізація") далекосхідної правової сім'ї.</p>	4	3	7

		7. Міжнародне публічне та приватне право. Характеристика систем міжнародного кримінального права і національного кримінального права. Характеристика систем міжнародного кримінального права і національного кримінального права. Характеристика систем міжнародного кримінально-процесуального права і національного кримінально-процесуального права	2	3	5
		8. Система національних та міжнародних організації в сфері протидії злочинності	2	3	5
		Контрольна модульна робота за розкладом занять	0	0	0
		Разом	20	23	43
№2	Визначати вплив різних шкіл міжнародного кримінального права на систему національного кримінального права. Давати правову характеристику поглядів представників різних наукових шкіл кримінального та кримінально-процесуального права Визначати вплив норм	Практичні Аудиторні: 1 год. на тиждень			
		1. Система джерел національного та міжнародного права. Міжнародне публічне та приватне право. Поняття правової системи та системи права. Національна правова система та система права. Загальне і особливе у міжнародного права та національних правових систем	1	5	6
		2. Міжнародне публічне та приватне право. Характеристика систем міжнародного кримінального права і національного кримінального права. Характеристика систем міжнародного кримінального права і національного кримінального права. Характеристика систем міжнародного кримінально-процесуального права і національного кримінально-процесуального права	1	5	6

<p>міжнародного права на національне право та його систему.</p> <p>Визначати підстави та порядок взаємодії міжнародних організацій на національній системі державних та правоохоронних органів</p>	<p>3. Класична школа кримінального права. Погляди Монтеск'є, Беккарія, Канта, Гегеля, Фейєрбаха, Таганцеві та Кістяківського на кримінальний закон, злочин і покарання. Антропологічна школа кримінального права. Особливості вчення Ломброзо та його погляди на причини злочинності та особу злочинця. Вплив ломбродіанства на розвиток теорії кримінального права і кримінології. Соціологічна школа кримінального права.</p>	2	5	7
	<p>4. Порівняльне кримінально-процесуальне право. Доказове право міжнародних країн. Порушення кримінального переслідування та розслідування справи. Слідчі дії. Проведення у суді першої інстанції</p>	2	7	9
	<p>5. Система міжнародного співробітництва у сфері протидії злочинності. Міжнародні організації, створені для протидії злочинності.</p>	2	6	8
	<p>Контрольна модульна робота за розкладом занять</p>	2		2
	<p>Разом</p>	10	28	38
Разом до дисципліни				
		Разом по дисципліні		
		30	51	81
		Частка навантаження		
			0,63	

1.2.6. ОСНОВНІ ВИЗНАЧЕННЯ КУРСУ

1. Порівняльне правознавство
2. Міжнародне публічне право
3. Міжнародне приватне право
4. Судовий прецедент
5. Право справедливості

1.2.7. ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Нормативна форма підсумкового контролю – залік. Підсумковий контроль здійснюється у вигляді комплексного оцінювання якості засвоєння навчального матеріалу дисципліни без участі студента на підставі результатів

усіх модульних контролів.

Оцінювання визначає ступінь оволодіння студентом компетенціями, що передбачені програмою.

Підсумковий контроль реалізується шляхом визначення середньозваженого балу за результатами всіх модульних контролів.

1.2.8.ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ЯКІСТЬ ВИКЛАДАННЯ

Відповідальність за якість викладання несе завідувач кафедри.

1.3.ЗМІСТ ТЕМ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Зародження і розвиток порівняльного правознавства.

Поняття порівняльного кримінального права. Система, предмет, принципи і методи курсу “Порівняльне кримінальне право”. Порівняльне правознавство і національне право. Джерела національного кримінального права і порівняльне кримінальне право. Основна мета і функції порівняльного правознавства. Місце і роль порівняльного правознавства в системі юридичної освіти. Наукове значення порівняльного правознавства. Практичне значення порівняльного права. Характеристика систем міжнародного кримінального права і національного кримінального права. Загальне і особливе у міжнародного права та національних правових систем. Характер взаємозв'язку і взаємодії міжнародного кримінального права та національного кримінального права. Міжнародне кримінальне право і кримінальне законодавство України. Принципи міжнародного кримінального права.

Тема 2. Система джерел національного та міжнародного права

Джерела міжнародного право. Система джерел міжнародного та національного права. Основні нормативно-правові акти з питань захисту прав та свобод людини. Система міжнародних нормативно-правових актів з питань судового захисту порушених прав. Основні нормативно-правові акти

в сфері взаємодії міжнародних організацій та національної системи державних та правоохоронних органів

Тема 3. Поняття правової системи та системи права

Поняття правової системи та системи права. Національна правова система та система права. Загальне і особливе у міжнародного права та національних правових систем. Система нормативно-правових актів головних міжнародних організацій.

Тема 4. Англосаксонська правова сім'я

Англосаксонська правова сім'я (система загального права). Особливості поняття і змісту загального права. Становлення і розвиток англосаксонського (прецедентного) права. Основні джерела англосаксонського права: поняття і види. Прецедент в системі англосаксонського права. Інші джерела англосаксонського права. Характеристика кримінального права Англії та США

Тема 5. Романо-германська (континентальна) правова сім'я.

Основні етапи становлення і розвитку романо-германського права. Основні відмінності та особливості романо-германського права. Джерела континентального права: поняття, види і класифікація. Первинні джерела континентального права. Закон і звичай в системі джерел континентального права. Вторинні джерела континентального права: прецедент і доктрина. Характеристика кримінального права Франції та Німеччини.

Тема 6. Змішані правові сім'ї

Мусульманська правова сім'я. Основні етапи становлення і розвитку мусульманського права. Основні відмінності та особливості мусульманського права. Джерела мусульманського права: поняття, види і класифікація. Індійська правова сім'я. Основні етапи становлення і розвитку індійського права. Основні відмінності та особливості індійського права. Джерела

індійського права: поняття, види і класифікація. Сім'я традиційного (звичаєво-общинного) права. Вплив християнства та ісламу на розвиток правових систем країн звичаєво-общинного права. Особливості формування правових систем країн звичаєво-общинного права під впливом французьких, англійських та португальських колонізаторів.

Тема 7. Міжнародне публічне та приватне право

Характеристика систем міжнародного кримінального права і національного кримінального права. Характеристика систем міжнародного кримінального права і національного кримінального права. Характеристика систем міжнародного кримінально-процесуального права і національного кримінально-процесуального права

Тема 8. Система національних та міжнародних організацій в сфері протидії злочинності.

Система міжнародного співробітництва у сфері протидії злочинності. Цілі, принципи та система міжнародного кримінального права. Загальні та інші принципи міжнародного кримінального права. Дія Міжнародного кримінального права у часі і просторі, за колом осіб. Міжнародні організації, створені для протидії злочинності. ООН як центр координації попередження та протидії злочинності з боку держав та міжнародних організацій. Міжнародна асоціація кримінального права (МАУП). Міжнародне товариство соціального захисту. Міжнародна асоціація юристів-демократів (МАЮД). Міжнародна організація кримінальної поліції – Інтерпол. Структура, керівництво, завдання, функції та основні напрямки діяльності Інтерполу. НЦБ Інтерполу України як структурний підрозділ МВС України. Генеральна Асамблея, Рада Безпеки, Секретаріат, Комісія міжнародного права, Міжнародний суд, Конгреси ООН по попередженню злочинності. Комітет по попередженню злочинності Економічної та Соціальної Ради,

національні дослідницькі і центри ООН – органи здійснення діяльності по боротьбі зі злочинністю.

1.4.ЗАВДАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1.4.1.Теми індивідуальних завдань для виконання контрольних робіт

Варіант № 1

1. Зародження і розвиток порівняльного правознавства. Поняття порівняльного кримінального права. Система, предмет, принципи і методи курсу “Порівняльне кримінальне право”.

2. Характеристика системи міжнародного кримінального права. Принципи міжнародного кримінального права.

3. Соціологічна школа кримінального права. Основні представники соціологічної школи кримінального права. Погляди представників соціологічної школи кримінального права на вчення про причини злочинності; вчення про небезпечний стан; вчення про покарання та заходи безпеки. Вплив ідей представників соціологічної школи кримінального права на розвиток теорії кримінального права та на кримінальне законодавство.

4. Англосаксонська правова сім'я (система загального права). Особливості поняття і змісту загального права. Становлення і розвиток англосаксонського (прецедентного) права. Основні джерела англосаксонського права: поняття і види. Прецедент в системі англосаксонського права. Інші джерела англосаксонського права. Характеристика кримінального права Англії та США.

5. Мусульманська правова сім'я. Основні етапи становлення і розвитку мусульманського права. Основні відмінності та особливості мусульманського права. Джерела мусульманського права: поняття, види і класифікація. Закон і звичай в системі джерел мусульманського права: прецедент і доктрина. Характеристика кримінального права мусульманських країн.

Варіант № 2

1. Зародження і розвиток порівняльного правознавства. Поняття порівняльного кримінального права. Система, предмет, принципи і методи курсу “Порівняльне кримінальне право”.

2. Характер взаємозв’язку і взаємодії міжнародного кримінального права та національного кримінального права.

3. Класична школа кримінального права. Погляди Монтеск’є і Беккарія на кримінальний закон, злочин і покарання.

4. Англосаксонська правова сім’я (система загального права). Особливості поняття і змісту загального права. Становлення і розвиток англосаксонського (прецедентного) права. Основні джерела англосаксонського права: поняття і види. Прецедент в системі англосаксонського права. Інші джерела англосаксонського права. Характеристика кримінального права Англії та США.

5. Змішані (гібридні) типи правових сімей: скандинавська, латиноамериканська, далекосхідна. Вплив континентального та англосаксонського права на скандинавську і латиноамериканську системи права. “Вестернізація” (“американізація”) далекосхідної правової сім’ї.

Варіант № 3

1. Основна мета і функції порівняльного правознавства.

2. Характеристика системи міжнародного кримінального права.

3. Загальне і особливе у міжнародного права та національних правових систем.

Класична школа кримінального права. Погляди Канта і Гегеля на кримінальний закон, злочин і покарання.

4. Романо-германська (континентальна) правова сім’я. Основні етапи становлення і розвитку романо-германського права. Основні відмінності та особливості романо-германського права. Джерела континентального права: поняття, види і класифікація. Первинні джерела континентального права. Закон і звичай в системі джерел континентального права. Вторинні джерела

континентального права: прецедент і доктрина. Характеристика кримінального права Франції та Німеччини.

5. Мусульманська правова сім'я. Основні етапи становлення і розвитку мусульманського права. Основні відмінності та особливості мусульманського права. Джерела мусульманського права: поняття, види і класифікація. Закон і звичай в системі джерел мусульманського права: прецедент і доктрина. Характеристика кримінального права мусульманських країн.

Варіант № 4

1. Наукове значення порівняльного правознавства. Роль порівняльного правознавства в процесі гармонізації кримінального права.

2. Міжнародне кримінальне право і кримінальне законодавство України. Принципи міжнародного кримінального права.

3. Класична школа кримінального права. Погляди Фейербаха, Таганцева та Кістяківського на кримінальний закон, злочин і покарання.

4. Індійська правова сім'я. Основні етапи становлення і розвитку індійського права. Основні відмінності та особливості індійського права. Джерела індійського права: поняття, види і класифікація. Закон і звичай в системі джерел індійського права. Характеристика кримінального права Індії, країн Південно-Східної Азії.

5. Змішані (гібридні) типи правових сімей: скандинавська, латиноамериканська, далекосхідна. Вплив континентального та англосаксонського права на скандинавську і латиноамериканську системи права. "Вестернізація" ("американізація") далекосхідної правової сім'ї.

Варіант № 5

1. Місце і роль порівняльного правознавства в системі юридичної освіти. Практичне значення порівняльного права. Роль порівняльного правознавства в процесі уніфікації кримінального права.

2. Загальне і особливе у міжнародного права та національних правових систем. Характер взаємозв'язку і взаємодії міжнародного кримінального права та національного кримінального права.

3. Антропологічна школа кримінального права. Особливості вчення Ломброзо та його погляди на причини злочинності та особу злочинця. Вплив ломброзіанства на розвиток теорії кримінального права і кримінології.

Соціологічна школа кримінального права. Основні представники соціологічної школи кримінального права.

4. Сім'я традиційного (звичаєво-общинного) права. Вплив християнства та ісламу на розвиток правових систем країн звичаєво-общинного права. Особливості формування правових систем країн звичаєво-общинного права під впливом французьких, англійських та португальських колонізаторів.

5. Правові сім'ї соціалістичних і постсоціалістичних країн. Політичні і юридичні проблеми типізації соціалістичних і постсоціалістичних правових систем. Особливості та характерні риси соціалістичної державно-правової системи. Постсоціалістичні держава і право – перехідний тип держави і права. Основні джерела соціалістичного і постсоціалістичного права: поняття, види і особливості нормативно-правових актів. Закон та інші джерела соціалістичного та постсоціалістичного права. Характеристика кримінального права Російської Федерації та інших країн СНД.

1.4.2.МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ РОБІТ

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних, семінарських занять, а також у формі контрольних робіт. Вони мають на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Форма проведення поточного контролю під час навчальних занять та система оцінювання рівня знань визначаються кафедрою, а саме викладачем.

Згідно діючому в університеті навчальному плану, студенти денної та заочної форми навчання, вивчаючи дисципліну "Порівняльне правознавство", зобов'язані виконати контрольну роботу.

Контрольна робота проводиться з метою засвідчення факту опанування студентом теоретичного матеріалу курсу, а також виявити набуті навички, вміння застосовувати знання при вирішенні практичного завдання.

Отже, за структурою, контрольну роботу можна умовно розділити на три частини:

1. теоретичну (передбачає попереднє ознайомлення з літературними джерелами: навчальні посібники, підручники, словники, наукові статті, конспекти лекцій, спеціалізовані періодичні видання);
2. практичну (вирішення практичного завдання з посилання на відповідну нормативно-правову базу);
3. нормативно-правову (опрацювання та вивчення норм законодавства).

Вимоги до написання контрольної роботи

1. Контрольна робота виконується лише державною мовою (номер варіанту завдання, яке повинен виконати той чи інший студент, визначається наступним чином: в залежності від номеру залікової книжки).

2. Обсяг виконаної роботи повинен бути не менше ніж 13–15 сторінок машинопису, що відповідає 22-26 сторінкам рукопису. Контрольна робота виконується зручним для студента способом на аркушах А4, або ж друкується на комп'ютері, але в жодному разі не ксерокопіюється.

3. Робота повинна бути відповідно оформлена: вкладено в папку (файл), всі таблиці, постанови, рахунки мають відповідати нормативним

актам, які регулюють порядок їх складання, почерк повинен бути розбірливим та охайним, в іншому випадку робота повертається на доопрацювання.

4. Контрольна робота оформлюється грамотно мовно та стилістично.

Структура контрольної роботи

1. Титульна сторінка
2. Зміст роботи
3. До кожного завдання по порядку переписується умова (вона повинна містити виділення абзаців, цитат, зносок).
4. Виконане завдання.
5. Додатки
6. Використана література.

Вимоги до здачі та оцінювання контрольної роботи

Контрольна робота подається викладачеві на перевірку у визначений ним час: за 15 діб до початку сесії. Контрольна робота повинна бути зареєстрована лаборантом та мати порядковий номер журналу реєстрації контрольних робіт. Студент, який не виконав роботу чи не здав її вчасно на перевірку, не допускається до здачі заліку. Виконана робота оцінюється враховуючи всі вимоги, що вище подані, за диференційованою системою. В разі неповного розкриття питання, студент може бути відправлений на співбесіду та усний захист роботи.

Додаток 1

Зразок титульного аркуша контрольної роботи

**Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
ДВНЗ «Національний гірничий університет»**

Кафедра кримінального права та кримінології

Контрольна робота

на тему:

" _____ "

Студент _____ курсу

Групи _____

факультет _____

(П.І.П.)

Науковий керівник

м. Дніпропетровськ

2011

1.6.ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Підсумковий контроль з дисципліни «Порівняльне правознавство» проводиться з метою оцінки результатів навчання на окремому завершеному етапі освітньо-кваліфікаційних рівнів – спеціаліст.

Семестровий контроль проводиться в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою у формі заліку

Оцінювання визначає ступінь оволодіння студентом компетенціями, що передбачені програмою.

Підсумковий контроль реалізується шляхом визначення середньозваженого балу за результатами всіх модульних контролів.

Курс	семестр	Форма контролю
4	8	залік

Підсумковий контроль проводиться за допомогою контрольних питань, наведених у навчальному посібнику або в методичних рекомендаціях до самостійного вивчення дисципліни або за допомогою спеціальної комп'ютерної програми, яка знаходиться в комп'ютерній мережі університету.

Нижче наведені приклади тестового контролю:

1. Джерелами англосаксонської системи права є:
А)прецедент
Б)нормативно-правовий акт
В)звичай
2. До представників антропологічної школи права належать
А)Ш.Л. Монтеске
Б)Ч. Ломброзо
В) Ч. Бекарія
3. Джерелом кримінального права в Німеччині є:
А) Кримінальний кодекс
Б) Кримінальне уложеніє
В) Кримінальний закон
4. Представниками класичної школи права є:

- А) Ш.Л. Монтеске
 - Б) Ч. Ломброзо
 - В) Ч. Бекарія
5. Представником природнього права є:
- А) Ш.Л. Монтеске
 - Б) Ч. Ломброзо
 - В) Ч. Бекарія

Відповіді на тести:

1. Джерелами англосаксонської системи права є:
А) прецедент
2. До представників антропологічної школи права належать
А) Ш.Л. Монтеске
3. Джерелом кримінального права в Німеччині є:
Б) Кримінальне уложеніє
4. Представниками класичної школи права є:
А) Ш.Л. Монтеске
5. Представником природнього права є:
Б) Ч. Ломброзо

1.7.ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ЯКІСТЬ ВИКЛАДАННЯ

Відповідальність за якість викладання несе завідувач кафедри.

1.9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бандурка А.М., Давыденко Л.М. Преступность в Украине: причины и противодействие: Монография. – Харьков: Гос. спец. изд-во “Основа”, 2003. – 368 с.
2. Бехруз Хашматулла Вступ до порівняльного правознавства: Навчальний посібник. – Одеса: Юридична література, 2002. – 328 с.
3. Дмитрієв А.І., Шепель А.О. Порівняльне правознавство: Навч. посіб. / Відп. ред. В.Н. Денисов. – К.: Юстініан, 2003. – 184 с.
4. Иванов А.М., Корчагин А.Г. Сравнительное уголовное право. – Владивосток, 2001.
5. Кристи Нильс. Борьба с преступностью как индустрия. / Пер. с англ. А. Петрова, В. Пророковой. Предисл. Я. Гилинского. – 2-е изд. – М.: РОО «Центр содействия реформе уголовного правосудия», 2001. – 224 с.
6. Лукашук И.И. Нормы международного права в международной нормативной системе. – М.: Изд-во “Спарк”, 1997.
7. Марін О.К. Кваліфікація злочинів при конкуренції кримінально-правових норм: Монографія. – К.: Атіка, 2003. – 224 с.
8. Марченко М.Н. Сравнительное правоведение. Общая часть: Учебник для юрид. вузов. – М.: Зерцало, 2001. – 560 с.
9. Международное уголовное право / И.П. Блищенко, Р.А. Каламкарян, И.И. Карпец и др. – М.: Наука, 1995.
10. Милинчук В.В. Институт взаимной правовой помощи по уголовным делам. Действующая практика и перспективы развития. – М.: ООО Изд-во “Юрлитинформ”, 2001.
11. Міжнародно-правові проблеми протидії нелегальній міграції та торгівлі жінками (теоретико-методологічний аналіз): Кол. авт. / Відп. редактори Ю.І. Римаренко, Я.Ю. Кондратьєв, Ю.М. Шемшученко – Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. – К.: Ін-т ДіП НАН України, 2003. – 532 с.

12. Панов В.П. Международное уголовное право: Учеб. пособие – М.: Инфра-М, 1997.
13. Преступность и нравы переходного общества. – М.: Гардарики, 2002. – 238 с.
14. Проблемы методологии и методики правоведения. – М.: Мысль, 1974.
15. Савченко А.В. Порівняльні кримінально-правові дослідження // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ України: Науково-теоретичний журнал. – 2002. – № 3. – С. 19-23.
16. Сборник международно-правовых документов и национальных нормативно-правовых актов по вопросам оперативно-розыскной деятельности / Сост. В.В. Бачила, И.В. Ломоть, С.А. Кадушкин, В.Б. Шабанов. – Мн.: ООО «ИПА «Регистр», 2001. – 488 с.
17. Тростюк З.А. Понятійний апарат особливої частини Кримінального кодексу України: Монографія. – К.: Атіка, 2003. – 144 с.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВНЗ «НАЦІОНАЛЬНИЙ ГІРНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до самостійного вивчення дисципліни
«ПОРІВНЯЛЬНЕ ПРАВОЗНАВСТВО»

Дніпропетровськ
ДВНЗ «НГУ»
2011

1.1. ВСТУП

Порівняльне правознавство виконує різноманітні функції: пізнавальну, інформаційну, аналітичну, інтеграційну та ін. Його використовують у законотворчій і правозастосовній практиці, воно сприяє правильному засвоєнню зарубіжних доктрин і досвіду, а також широкій юридичній освіті. Існують різні думки щодо взаємозв'язку порівняльного правознавства і національного права, тобто чи виконують вони однакові функції, чи порівняльне правознавство у своїх функціональних виявах має цілком самостійний характер.

Порівняльне правознавство має самостійний характер при виконанні функції виявлення і дослідження подібності і відмінності порівнюваних правових систем, а також функції розгляду загальних тенденцій правового життя тих народів, правові системи яких стали предметом дослідження (рис. 2). В усіх інших випадках порівняльне правознавство стосовно національного права є допоміжною дисципліною. Одна з основних функцій порівняльного правознавства — це розширення сфери пізнання. Якщо під правовою наукою розуміти не лише тлумачення національних законів, правових принципів і норм, а й дослідження моделей для запобігання і регулювання соціальних конфліктів, то очевидно, що компаративістика має ширший спектр типових рішень, ніж національно замкнута правова наука.

Актуальність порівняльно-правових досліджень в сучасній Україні обумовлена наступними чинниками:

- перехід до нової суспільної та правової ідеології;
- реформування правової системи України;
- розвиток і зміцнення міжнародних зв'язків України;
- визнання міжнародних договорів, ратифікованих Верховною Радою, частиною національного законодавства України;
- намагання України стати повноправним членом Європейської та загальносвітової спільноти.

2.2.ЗМІСТ ТЕМ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З ДИСЦИПЛІНИ «Порівняльне правознавство»

Тема 1: Поняття та структура правової системи

Функції порівняльного правознавства. Гносеологічна (пізнавальна) функція. Евристична функція. Прогностична функція. Критична функція. Методологічна функція. Функція сприяння законотворчості. Функція забезпечення належного тлумачення законодавства. Функція сприяння правозастосовчій практиці. Інтеграційна функція. Освітньо-педагогічна функція. Поняття та структура правової системи. Критерії класифікації та види правових сімей. Система форм (джерел) права у країнах романо-германської правової сім'ї. Особливості романської та германської правових груп.

Тема 2. Міжнародне приватне та публічне право

Характеристика систем міжнародного кримінального права і національного кримінального права. Характеристика систем міжнародного кримінального права і національного кримінального права. Характеристика систем міжнародного кримінально-процесуального права і національного кримінально-процесуального права

Тема 3. Міжнародні школи кримінального права

Вплив ідей представників соціологічної школи кримінального права на розвиток теорії кримінального права та на кримінальне законодавство. Вплив ломброзіанства на розвиток теорії кримінального права і кримінології. Основні представники соціологічної школи кримінального права. Класична школа кримінального права. Погляди Монтеस्क'є, Беккарія, Канта, Гегеля, Фейєрбаха, Таганцеві та Кістяківського на кримінальний закон, злочин і покарання. Антропологічна школа кримінального права. Соціологічна школа кримінального права.

Тема 4. Порівняльне кримінально-процесуальне право

Поняття порівняльного кримінально- процесуального права. Доказове право міжнародних країн. Порушення кримінального переслідування та розслідування справи. Слідчі дії. Провадження у суді першої інстанції

Тема 5. Система міжнародного співробітництва

Система міжнародного співробітництва у сфері протидії злочинності. Цілі, принципи та система міжнародного кримінального права. Загальні та інші принципи міжнародного кримінального права. Дія Міжнародного кримінального права у часі і просторі, за колом осіб. Міжнародні організації, створені для протидії злочинності. ООН як центр координації попередження та протидії злочинності з боку держав та міжнародних організацій. Міжнародна асоціація кримінального права (МАУП). Міжнародне товариство соціального захисту. Міжнародна асоціація юристів-демократів (МАЮД). Міжнародна організація кримінальної поліції – Інтерпол. Структура, керівництво, завдання, функції та основні напрямки діяльності Інтерполу. НЦБ Інтерполу України як структурний підрозділ МВС України. Генеральна Асамблея, Рада Безпеки, Секретаріат, Комісія міжнародного права, Міжнародний суд, Конгреси ООН по попередженню злочинності. Комітет по попередженню злочинності Економічної та Соціальної Ради, національні дослідницькі центри ООН – органи здійснення діяльності по боротьбі зі злочинністю.

2.4.КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ

1. Предмет, об'єкт і метод навчальної дисципліни *“Порівняльне кримінальне право”*.
2. Загальні поняття курсу порівняльного кримінального права.
3. Зародження і розвиток порівняльного правознавства.
4. Поняття порівняльного кримінального права.
5. Система, предмет, принципи і методи курсу *“Порівняльне кримінальне право”*.

6. Порівняльне правознавство і національне право.
7. Джерела національного кримінального права і порівняльне кримінальне право.
8. Основна мета і функції порівняльного правознавства.
9. Місце і роль порівняльного правознавства в системі юридичної освіти.
10. Наукове значення порівняльного правознавства.
11. Практичне значення порівняльного права.
12. Роль порівняльного правознавства в процесі уніфікації та гармонізації кримінального права.
13. Характеристика систем міжнародного кримінального права і національного кримінального права.
14. Загальне і особливе у міжнародного права та національних правових систем.
15. Характер взаємозв'язку і взаємодії міжнародного кримінального права та національного кримінального права.
16. Міжнародне кримінальне право і кримінальне законодавство України.
17. Принципи міжнародного кримінального права.
18. Школи (основні напрямки) науки кримінального права.
19. Класична школа кримінального права.
20. Погляди Монтеск'є, Беккарія, Канта, Гегеля, Фейєрбаха, Таганцеві та Кістяківського на кримінальний закон, злочин і покарання.
21. Антропологічна школа кримінального права.
22. Особливості вчення Ломброзо та його погляди на причини злочинності та особу злочинця.
23. Вплив ломброзіанства на розвиток теорії кримінального права і кримінології.
24. Соціологічна школа кримінального права.
25. Основні представники соціологічної школи кримінального права.
26. Погляди представників соціологічної школи кримінального права на вчення про причини злочинності; вчення про небезпечний стан; вчення про покарання та заходи безпеки.
27. Вплив ідей представників соціологічної школи кримінального права на розвиток теорії кримінального права та на кримінальне законодавство.
28. Класифікація правових систем.
29. Англосаксонська правова сім'я (система загального права).
30. Особливості поняття і змісту загального (прецедентного) права.
31. Становлення і розвиток англосаксонського (прецедентного) права.
32. Основні джерела англосаксонського права: поняття і види.
33. Прецедент в системі англосаксонського права.
34. Інші джерела англосаксонського права.
35. Характеристика кримінального права Англії та США.
36. Романо-германська (континентальна) правова сім'я.
37. Основні етапи становлення і розвитку романо-германського права.
38. Основні відмінності та особливості романо-германського права.
39. Джерела континентального права: поняття, види і класифікація.

40. Первинні джерела континентального права.
41. Закон і звичай в системі джерел континентального права.
42. Вторинні джерела континентального права: прецедент і доктрина.
43. Характеристика кримінального права Франції та Німеччини.
44. Мусульманська правова сім'я.
45. Основні етапи становлення і розвитку мусульманського права.
46. Основні відмінності та особливості мусульманського права.
47. Джерела мусульманського права: поняття, види і класифікація.
48. Закон і звичай в системі джерел мусульманського права: прецедент і доктрина.
49. Характеристика кримінального права мусульманських країн.
50. Індійська правова сім'я.
51. Основні етапи становлення і розвитку індійського права.
52. Основні відмінності та особливості індійського права.
53. Джерела індійського права: поняття, види і класифікація.
54. Закон і звичай в системі джерел індійського права.
55. Характеристика кримінального права Індії, країн Південно-Східної Азії.
56. Сім'я традиційного (звичаєво-общинного) права.
57. Вплив християнства та ісламу на розвиток правових систем країн звичаєво-общинного права.
58. Особливості формування правових систем країн звичаєво-общинного права під впливом французьких, англійських та португальських колонізаторів.
59. Змішані (гібридні) типи правових сімей: скандинавська, латиноамериканська, далекосхідна.
60. Вплив континентального та англосаксонського права на скандинавську і латиноамериканську системи права.
61. "Вестернізація" ("американізація") далекосхідної правової сім'ї.
62. Правові сім'ї соціалістичних і постсоціалістичних країн.
63. Політичні і юридичні проблеми типізації соціалістичних і постсоціалістичних правових систем.
64. Особливості та характерні риси соціалістичної державно-правової системи.
65. Постсоціалістичні держава і право – перехідний тип держави і права.
66. Основні джерела соціалістичного і постсоціалістичного права: поняття, види і особливості нормативно-правових актів.
67. Закон та інші джерела соціалістичного та постсоціалістичного права.
68. Характеристика кримінального права Російської Федерації та інших країн СНД.
69. Система і суб'єкти застосування міжнародного кримінального права.
70. Система міжнародного співробітництва у сфері протидії злочинності.
71. Організація об'єднаних націй як координатор зусиль світового товариства у галузі протидії злочинності.
72. Цілі, принципи та система міжнародного кримінального права.
73. Загальні та інші принципи міжнародного кримінального права.

74. Дія міжнародного кримінального права у часі і просторі, за колом осіб.
75. Міжнародні організації, створені для протидії злочинності.
76. ООН як центр координації попередження та протидії злочинності з боку держав та міжнародних організацій.
77. Генеральна Асамблея ООН – орган здійснення міжнародної діяльності по боротьбі зі злочинністю.
78. Рада Безпеки ООН – орган здійснення міжнародної діяльності по боротьбі зі злочинністю.
79. Секретаріат ООН – орган здійснення міжнародної діяльності по боротьбі зі злочинністю.
80. Комісія міжнародного права ООН – орган здійснення міжнародної діяльності по боротьбі зі злочинністю.
81. Міжнародний суд ООН – орган здійснення міжнародної діяльності по боротьбі зі злочинністю.
82. Конгреси ООН по попередженню злочинності – орган здійснення міжнародної діяльності по боротьбі зі злочинністю.
83. Комітет по попередженню злочинності Економічної та Соціальної Ради ООН – орган здійснення міжнародної діяльності по боротьбі зі злочинністю.
84. Національні дослідницькі і центри ООН – органи здійснення діяльності по боротьбі зі злочинністю.
85. Міжнародна асоціація кримінального права (МАУП).
86. Міжнародне товариство соціального захисту.
87. Міжнародна асоціація юристів-демократів (МАЮД).
88. Міжнародна організація кримінальної поліції – Інтерпол.
89. Структура, керівництво, завдання, функції та основні напрямки діяльності Інтерполу.
90. НЦБ Інтерполу України як структурний підрозділ МВС України.
91. Міжнародні стандарти в галузі кримінального правосуддя та виконання покарань.

2.5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Нормативна література

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р.
2. Кримінальний кодекс України від 1 вересня 2001р.
3. Конституції зарубіжних країн. – К.: Вища школа, 1999.
4. Уголовный кодекс Японии. М., 2003.
5. Уголовный кодекс Австралии. – М., 2001.

6. Уголовный кодекс Италии. – М., 2004.
7. Уголовный кодекс Франции. – М., 2006.
8. Уголовный кодекс Федеративной республики Германия. – М., 2001 Закон України „Про аудиторську діяльність„ від 22 квітня 1993 року.
9. Закон України „Про судову експертизу„ від 25 лютого 1994 року.

Навчальна, наукова та науково-практична література

Основна

1. Бехруз Хашматулла Вступ до порівняльного правознавства: Навчальний посібник. – Одеса: Юридична література, 2002. – 328 с.
2. Дмитрієв А.І., Шепель А.О. Порівняльне правознавство: Навч. посіб. / Відп. ред. В.Н. Денисов. – К.: Юстініан, 2003. – 184 с.
3. Иванов А.М., Корчагин А.Г. Сравнительное уголовное право. – Владивосток, 2001.

Додаткова

1. Бандурка А.М., Давыденко Л.М. Преступность в Украине: причины и противодействие: Монография. – Харьков: Гос. спец. изд-во “Основа”, 2003. – 368 с.
2. Кристи Нильс. Борьба с преступностью как индустрия. / Пер. с англ. А. Петрова, В. Пророковой. Предисл. Я. Гилинского. – 2-е изд. – М.: РОО «Центр содействия реформе уголовного правосудия», 2001. – 224 с.
3. Лукашук И.И. Нормы международного права в международной нормативной системе. – М.: Изд-во “Спарк”, 1997.
4. Марін О.К. Кваліфікація злочинів при конкуренції кримінально-правових норм: Монографія. – К.: Атіка, 2003. – 224 с.
5. Марченко М.Н. Сравнительное правоведение. Общая часть: Учебник для юрид. вузов. – М.: Зерцало, 2001. – 560 с.
6. Международное уголовное право / И.П. Блищенко, Р.А. Каламкарян, И.И. Карпец и др. – М.: Наука, 1995.
7. Милинчук В.В. Институт взаимной правовой помощи по уголовным делам. Действующая практика и перспективы развития. – М.: ООО Изд-во “Юрлитинформ”, 2001.

8. Міжнародно-правові проблеми протидії нелегальній міграції та торгівлі жінками (теоретико-методологічний аналіз): Кол. авт. / Відп. редактори Ю.І. Римаренко, Я.Ю. Кондратьєв, Ю.М. Шемшученко – Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. – К.: Ін-т ДіП НАН України, 2003. – 532 с.

9. Панов В.П. Международное уголовное право: Учеб. пособие – М.: Инфра·М, 1997.

10. Преступность и нравы переходного общества. – М.: Гардарики, 2002. – 238 с.

11. Проблемы методологии и методики правоведения. – М.: Мысль, 1974.

12. Савченко А.В. Порівняльні кримінально-правові дослідження // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ України: Науково-теоретичний журнал. – 2002. – № 3. – С. 19-23.

13. Сборник международно-правовых документов и национальных нормативно-правовых актов по вопросам оперативно-розыскной деятельности / Сост. В.В. Бачила, И.В. Ломоть, С.А. Кадушкин, В.Б. Шабанов. – Мн.: ООО «ИПА «Регистр», 2001. – 488 с.

14. Тростюк З.А. Понятійний апарат особливої частини Кримінального кодексу України: Монографія. – К.: Атіка, 2003. – 144 с.

Навчальне видання

Гемай Світлана Олександрівна

Матеріали інформаційно-методичного забезпечення дисципліни
«ПОРІВНЯЛЬНЕ ПРАВОЗНАВСТВО»

Підписано до друку

Формат

Папір

Ризографія

Підписано до друку. Формат 30×42/4.

Папір офсет. Ризографія. Ум. друк. арк. 1,6.

Обл.-вид. арк. 1,6. Тираж ____ прим. Зам. №

ДВНЗ «НГУ»

49005, м. Дніпропетровськ, просп. К. Маркса, 19.